

NIEUW LICHT OP DE GEBROEDERS VAN STRIJ

SANDER
PAARLBERG

Naar aanleiding van het 250-jarig bestaan van het Teekengenootschap Pictura organiseert het Dordrechts Museum volgend jaar vanaf 25 februari de tentoonstelling *Gebroeders Van Strij – Van schets tot schilderij*. Abraham en Jacob van Strij staan vooral bekend om hun schilderijen met heldere, zonnige landschappen en interieurs. Ook in de tekenkunst blonken ze uit. Ze waren lange tijd de drijvende krachten achter Pictura. De tentoonstelling, die veel nieuwe aanwinsten en uit particuliere collecties opgedoken werken bevat, geeft inzicht in de werkwijze van de broers en hun belang voor Pictura.

Abraham (1753-1826) en Jacob van Strij (1756-1815) waren rond 1800 de toonaangevende kunstenaars in Dordrecht en behoren tot de belangrijkste Hollandse meesters uit die tijd. Op hun portretten door collega P.C. Wonder uit Utrecht houden beiden een tekenstift in de hand. De broers hadden voor een opleving van de tekenkunst gezorgd in Dordrecht. Abraham had in 1774 met drie vrienden het Teekengenootschap Pictura opgericht. Uit liefde voor de (teken)kunst en om in vriendschappelijke wedijver beter te worden. Jacob zat toen in Antwerpen, maar sloot zich later aan als actief lid. Eerdere kunstgenootschappen in Dordrecht waren geen lang leven beschoren. Er bleef echter een behoefte om samen te tekenen en kunst te bespreken.

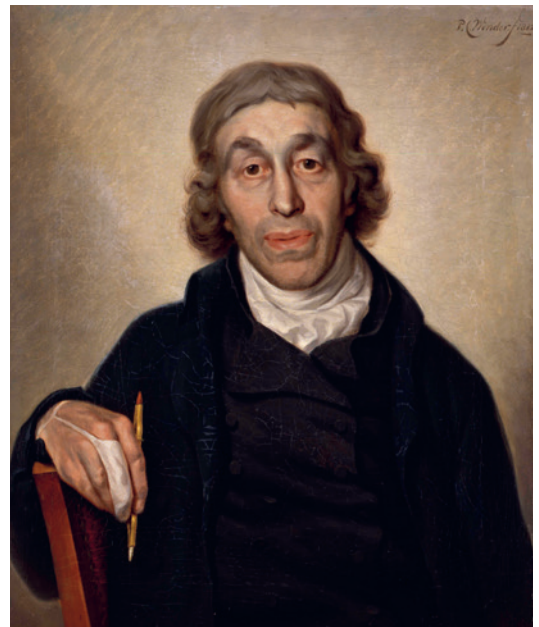
Met de Van Strijs als drijvende krachten achter Pictura werd het een ware tekenacademie, waar later ook 'kunstbeschouwingen' werden gehouden. Naast het maken van tekeningen, vooral naar levend model, werden bijeenkomsten georganiseerd waarbij de deelnemers rond een tafel prenten en tekeningen op de hand bekeken, met een voordracht erbij.

Pictura was niet alleen opgericht om door oefening beter te worden in tekenen, maar ook om de positie van de kunstenaar te versterken. Kunstbeschouwingen waren een manier om de leden van Pictura in contact te brengen met verzamelaars en liefhebbers. Deze vaak voorname Dordtenaren waren immers mogelijke kopers. Hoewel het genootschap – vooral na de Van Strijs –

PIETER CHRISTOFFEL
WONDER
*Portret van
Abraham van Strij*, 1812
olieverf op doek,
64,4 x 53,7 cm
Dordrechts Museum
(schenking 1853)

PIETER CHRISTOFFEL
WONDER
*Portret van
Jacob van Strij*, 1812
olieverf op doek,
64,1 x 53,9 cm
Dordrechts Museum
(schenking 1868)

ook moeilijke periodes kende, bestaat Pictura nog steeds. Het is de oudste kunstenaarsvereniging van Nederland. Reden genoeg voor een feestje en om de traditie van het samen bekijken en genieten van kunst in ere te houden. In het museum zullen weer kunstbeschuwingen worden gehouden, zoals vroeger bij Pictura.

VAN SCHETS TOT SCHILDERIJ

Schilderijen van Abraham van Strij gaan vaak over het bekijken en maken van kunst. In *De tekenles* laat hij het belang zien van oefenen voor jonge kunstenaars. De jongen zit een beeld van Silenus met Bacchus te schetsen. Bij Pictura werd ook getekend naar pleister (gipsafgietsels van klassieke beelden). Behalve een uitstekende schilder en tekenaar was Abraham een organisatorisch talent. Bij vrijwel alle activiteiten en nieuwe initiatieven van het genootschap was hij betrokken.

In 2007 verwierf het Dordrechts Museum de ateliernalatenschap van Abraham van Strij, een collectie ontwerptekeningen die niet voor de verkoop bedoeld waren. Het zijn voorstudies voor schilderijen of geheugensteuntjes voor de kunstenaar. Dankzij een schenking van kunsthandelaar Onno van Seggelen is nu ook de ateliernalatenschap van Jacob van Strij in de collectie gekomen. Beide tekeningenverzamelingen geven een uniek kijkje in de kunstenaarspraktijk van de broers: hoe een kunstwerk van schets tot schilderij kan ontstaan.

Neem een onvoltooid ogende tekening van rustend vee bij een herder en meid van Jacob van Strij. Het is alsof je de kunstenaar aan het

werk ziet. In vergelijking met het schilderij zie je Van Strij afwegingen maken. De schapen links op de voorstudie (alleen in potlood aangegeven) heeft hij uiteindelijk niet op het schilderij afgebeeld. Wel is daar een hondje geschilderd, een motief dat bijna Jacobs handelsmerk werd en kennelijk ook hier niet mocht ontbreken – ten koste van de schapen weliswaar.

In de tentoonstelling zijn veel niet eerder getoonde tekeningen te zien. Jacob van Strij tekende in 1800 een *Wintergezicht met molen en figuren op het ijs*. Een dergelijke tekening – geen schets maar een meer uitgewerkte voorstelling – zal tijdens een kunstbeschuwing op tafel zijn gekomen.

ABRAHAM VAN STRIJ
De tekenles
olieverf op paneel,
69,1 x 60,3 cm
Dordrechts Museum
(legaat 1896)

JACOB VAN STRIJ
*Rustend vee bij een
herder en meid*
pen in bruin over
potlood, 316 x 431 mm
Dordrechts Museum
(schenking Onno van
Seggelen Fine Arts, 2020)

JACOB VAN STRIJ
*Rustend vee bij een
herder en meid*
olieverf op paneel,
43 x 51 cm
particuliere collectie

TE ZIEN

Gebroeders Van Strij –
Van schets tot schilderij

Dordrechts Museum
25 februari t/m
1 september 2024

Rond het 250-jarig
jubileum van Pictura
vinden in Dordrecht
nog andere tentoon-
stellingen en
activiteiten plaats.

Kijk voor meer
informatie op www.dordrechtmuseum.nl.

JACOB VAN STRIJ
*Wintergezicht met
molen en figuren
op het ijs*
aquarel en olieverf
verdund met water,
264 x 315 mm
Regionaal Archief
Dordrecht

ABRAHAM VAN STRIJ
*Interieur met een
zittende man met
bontmuts, 1821*
aquarel en gouache,
364 x 262 mm
Dordrechts Museum
(aankoop 1984)

> ABRAHAM VAN STRIJ
*Groente- en vis-
verkoopster aan
de deur, 1821*
olieverf op paneel,
76,5 x 59 cm
Collectie Pieter van Loon &
Willem Stolk

Van Strij experimenteerde met zijn materiaal, blijkt, want op de achterzijde van het blad staat dat hij het tekende 'met olyverf en verdund met water'. De tekening blijkt door beide broers opgedragen te zijn aan 'onze Kunsvriend W:

de Bruijn' naar aanleiding van diens verjaardag op 28 januari 1800. Willem de Bruijn was erelid en steunde het genootschap financieel.

PICTURA STANDJES

Tekeningen naar levend model werden in Dordrecht 'Pictura standjes' genoemd. Ze hebben een eigen karakter omdat er vooral naar gekleed model werd getekend en doordat de tekenstijl van de gebroeders Van Strij lange tijd overheersend was. Eigentijdse dienstmeiden met een mand, melkmeisjes, boeren, vissers, herders en lieden met bontmuts komen opvallend vaak voor. Heel praktisch, want deze modelstudies waren meteen bruikbaar voor schilderijen. En uitgewerkte Pictura standjes konden als zelfstandig kunstwerk worden verkocht.

Op een zonnig genrestuk van Abraham van Strij zijn duidelijk Pictura modellen te herkennen. De groenteverkoopster en dienstmeid zijn in een niet al te vermoeiende houding weergegeven, de een zittend en de ander steunend op een hekje. Zo konden ze het poseren langer volhouden. Ze zijn ongetwijfeld van een Pictura standje overgenomen. <

